

## Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

### Zpráva z konference: „Právo obchodních korporací aneb čert nikdy nespí“

Na půdě Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze se konal 5. prosince 2014 již třetí ročník vědecké konference studentů doktorského studia, kterou pořádá tamní katedra obchodního práva. Letošní ročník se zaměřil na právo obchodních korporací a nesl název *Právo obchodních korporací aneb čert nikdy nespí*. Jak z pojmenování konference a z názvů některých příspěvků plyne, byli si organizátoři i účastníci vědomi toho, že se konference konala v den oslav svatého Mikuláše, a také toho neváhali využít.

Program konference byl rozdělen do pěti tematických a na sebe navazujících bloků. Vždy na závěr každého bloku následovala širší diskuze účastníků s přednášejícími.

Konferenci zahájila svým přivítáním účastníků a úvodním slovem prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc., vedoucí katedry obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Poté již následovala jednotlivá vystoupení celkem 12 účastníků konference z českých a slovenských právnických fakult.

První blok byl tematicky zaměřen na obecné otázky obchodních korporací, zejména jejich organizační struktury. Jako první vystoupil JUDr. Jaromír Koziak, Ph.D. z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně se svým příspěvkem na téma *Nejvyšší orgán osobní korporace a postavení jeho členů*. Jeho obsahem byla analýza rozdílů v postavení společníka osobní obchodní společnosti, který je členem jejího řídicího orgánu, a postavení společníka téže společnosti, který členem jejího řídicího orgánu není. Vycházel přitom z § 70 ZOK. Ten je možné vykládat tak, že povinnosti uložené v § 44 až § 69 ZOK členům orgánů obchodních korporací se vztahují i na společníky osobní obchodní korporace. Jak totiž přednášející připomněl, toto ustanovení vylučuje tyto povinnosti jen ve vztahu k nejvyššímu orgánu kapitálové obchodní společnosti. S tímto závěrem však přednášející vyslovil svůj nesouhlas, neboť je přesvědčen, že není žádného důvodu, proč by měly být všechny tyto povinnosti vztaženy i na ty členy osobní obchodní společnosti, kteří nejsou členy jejího řídicího orgánu. Ve vztahu k nim proto nabádá k hledání důvodů pro ne-aplikaci jednotlivých ustanovení zákona o obchodních korporacích upravujících povinnosti členů orgánů. Argumentace ve prospěch této jeho úvahy však bude v mnoha případech velmi obtížná (což se projevilo i během navazující diskuze), neboť může jít i *contra legem*, jak přednášející svůj příspěvek uzavřel.

Druhý příspěvek zabývající se organizační strukturou obchodních korporací přednesl Mgr. František Bodlák z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Jak jeho název, *Správní rada akciové společnosti v České republice a Itálii*, vypovídá, příspěvek pojednával o správní radě, tedy jednom z obligatorních orgánů akciové společnosti s monistickým systémem organizační struktury. Obsahem příspěvku byla komparace právní úpravy monistické akciové společnosti v českém a v italském právu. Jak přednášející vhodně poznamenal, provedení komparace české úpravy právě s italskou bylo účelné, neboť italská sloužila jako jeden ze vzorů při přípravě české úpravy. V druhé části svého přednesu se přednášející blíže zaměřil na některé otázky, které vyvstávají v souvislosti s českou podobou monistického systému v zákoně o obchodních korporacích.

Druhý blok byl zaměřen na vnitřní fungování obchodní korporace, a to z pohledu jejího člena. Příspěvkem na téma *Konec ďábelských odměn? K pravidlu say-on-pay v Evropě* jej zahájila Mgr. Klára Hurychová z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Jak z názvu plyne,

předmětem příspěvku byl rozbor pravidla *say-on-pay*, tedy hlasování společníků (kótované) kapitálové obchodní společnosti o politice odměňování členů jejich řídicích orgánů a jeho podstaty. Přednášející předestřela, v jakých variantách bylo toto pravidlo ve vybraných zemích (zejména ve Velké Británii, Švýcarsku a Německu) zavedeno nebo se jeho zavedení plánuje. Poté se věnovala záměru Komise Evropské unie, zveřejněnému v dubnu 2014, na zakotvení tohoto pravidla do unijního práva v podobě závazného hlasování společníků kótovaných společností o politice odměňování členů jejich správních, řídicích a kontrolních orgánů a nezávazného schvalování zprávy o odměňování za dané účetní období. Přitom poukázala na některé důsledky (pozitivní i negativní), které jeho přijetí může přinést. V navazující rozpravě pak byla diskutována klíčová otázka s tímto pravidlem spojená, a to jaká je jeho skutečná efektivita ve vztahu ke snaze posílit zapojení společníků do správy a řízení společnosti a vázání odměn na dlouhodobé zájmy společnosti a její výkon.

Na to navázala Mgr. Iva Gavrilová, taktéž z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, se svým příspěvkem nazvaným *Transakce se spřízněnými osobami v zákoně o obchodních korporacích – pokrok nebo čertova zastávka*. Ve svém příspěvku se přednášející soustředila na ochranu práv akcionářů cestou řešení konfliktu zájmů v případě uzavírání smluv uvnitř akciové společnosti. Poukázala na její výhody a nedostatky. V první části se věnovala platné české právní úpravě, a to nejdříve obecné úpravě střetu zájmů při uzavírání smluv mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu a poté speciální úpravě úplatného nabytí majetku akciovou společností od jejích zakladatelů nebo akcionářů (§ 255 ZOK). V druhé části svého příspěvku přednášející načrtla připravovaný návrh směrnice Evropské unie (zveřejněný rovněž v dubnu 2014) stanovující bližší podmínky pro transakce mezi kótovanou akciovou společností a s ní spřízněnou stranou.

Posledním v rámci druhého bloku byl příspěvek *Ani čert sa v tom nevyzná: Tag-along a drag-along dojednania* Mgr. Žofie Šulekové z Právnické fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích. Přednášející na úvod seznámila účastníky s oběma smluvními ujednáními, vysvětlila, že *tag-along* (právo připojit se k prodeji podílu) i *drag-along* (právo vynutit si spoluprodej podílu) slouží k efektivnímu prodeji majetkové účasti v obchodní korporaci. Následně se zaměřila na jádro svého příspěvku, a to právní posouzení těchto ujednání. Konkrétně se zamýšlela, zda je možné na tato ujednání nahlížet jako na smlouvu o smlouvě budoucí, včetně toho, jaká úskalí tento pohled přináší. Také si položila otázku, zda s těmito ujednáními, především pak s jejich porušením některou ze stran, spojuje nějaké důsledky i právo obchodních korporací. V závěru svého přednesu seznámila účastníky i s jinými nástroji sloužícími k efektivnímu prodeji majetkové účasti v obchodní korporaci, a to např. s tzv. ruskou ruletou a *Texas shoot-out*.

V pořadí třetí blok byl věnován vnějším aspektům práva obchodních korporací, neboli, jak je právo obchodních korporací ovlivňováno jinými právními odpověďmi a jak právo obchodních korporací naopak ovlivňuje je. Jako první vystoupil JUDr. Petr Vybíral, Ph.D. z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze s příspěvkem *Obchodní korporace v právních poměrech s mezinárodním prvkem*. Jak název napovídá, přednášející promítl do práva obchodních korporací dopady mezinárodního práva soukromého, zejména se zaobíral pro obchodní korporace klíčovými ustanoveními nového zákona o mezinárodním právu soukromém. Především poukázal, jaké důsledky pro právo obchodních korporací má mezinárodní prvek, a to aplikací teorie sídla i teorie inkorporace.

Poté zazněl příspěvek *Vyřazení účastnických cenných papírů z obchodování na evropském regulovaném trhu* od Mgr. Luboše Mazance, taktéž z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Ve svém příspěvku se zabýval jak procesem předcházejícím rozhodnutí o vyřazení účastnických cenných papírů z obchodování, tak i povinnostmi, které vznikají po tomto

rozhodnutí. Přitom z procesu předcházejícího rozhodnutí věnoval nejvíce pozornosti podmínkám, které právní řád na samotný rozhodovací proces klade. Z povinností vznikajících po tomto rozhodnutí přednášející podrobněji rozebral především povinnost učinit veřejný návrh smlouvy na koupi vyřazených účastnických cenných papírů (§ 333 a násl. ZOK). Při svém výkladu si mimo jiné všiml nedostatečně nebo nejasně upravených oblastí (např. poukázal na terminologický problém § 60 ZPKT). K těmto problematickým oblastem připojil vlastní komentář.

Blok uzavřel JUDr. Tomáš Dočkal, taktéž z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, svým příspěvkem na téma *Důsledky porušení jednotlivých podmínek pro poskytnutí finanční asistence*. V úvodním vymezení kladl důraz mimo jiné na své vnímání, že ačkoliv finanční asistence představuje institut práva obchodních korporací, které ji podrobně upravuje a zatěžuje několika podmínkami, nelze opomíjet, že současně představuje jedno z mnoha propojení práva obchodních korporací a práva závazkového. Proto se při úvaze nad důsledky porušení těchto podmínek nelze dle přednášejícího omezit jen na rovinu práva obchodních korporací, ale je nutné zamyslet se, zda nevznikají důsledky i v rovině práva závazkového, a pokud ano, jaké. Při hledání odpovědi přednášející nabídl jiný pohled na finanční asistenci, a to pohled z roviny závazkového práva, přičemž důsledky porušení podmínek pro její poskytnutí přirovnal k překročení zástupčního oprávnění.

Následující čtvrtý blok byl věnován společnickým žalobám – jednomu z nejdůležitějších ochranných nástrojů společníka ve vnitřním uspořádání obchodní korporace. První příspěvek Ing. Mgr. Radka Rubana z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně byl nazván: *Derivativní žaloby v judikatorní praxi aneb quo vadis actio pro socio?* Přednášející v něm nastínil určité sporné otázky, které vyvstaly (a stále vyvstávají) v souvislosti s rozhodnutím Nejvyššího soudu, sp. zn. 1 Odon 60/97 (R-64/98), v němž Nejvyšší soud uzavřel, že při podání žaloby není vadou chybějící zástupčí oprávnění, neboť jej lze zhojit dodatečným doložením plné moci. Přednášející z tohoto dovodil, že tím Nejvyšší soud umožnil konvalidaci *non-negotia* v procesním právu. Následně ilustroval, jaké důsledky takový výklad může mít, a to konkrétně na rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 2295/2010. Zabýval se tedy otázkou, zda může derivativní žalobu podat osoba, která k okamžiku podání návrhu dosud není kvalifikovaným společníkem. V závěru v širších souvislostech shrnul, že v případě společnické žaloby je třeba na žalujícího společníka pohlížet jako na osobu se zástupčím oprávněním *sui genesis*.

Druhý přednášející v rámci tohoto bloku, Mgr. Zdeněk Houdek, rovněž z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, ve svém příspěvku nadepsaném *Actio pro socio jako ovlivnění korporace* nastínil vztah společnické žaloby a institutu ovlivnění. Položil si otázku, zda je společník podávající derivativní žalobu vlivnou osobou. Po předložení několika zajímavých argumentů uzavřel, že ten, kdo podává společnickou žalobu, rozhodujícím významným způsobem ovlivňuje korporaci, jelikož se fakticky dostává do postavení statutárního orgánu. Proto se dle přednášejícího i na tohoto žalujícího vztahují fiduciární povinnosti, které je pro něj potřeba dovodit z § 71 odst. 1 ZOK. Přitom přednášející chápe § 71 odst. ZOK jako obdobu úpravy povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře vztahující se na vlivné osoby.

Poslední blok byl zaměřen na otázky ochrany věřitelů, a to jak věřitelů obchodní korporace, tak i věřitelů jejích členů. Jako první v rámci tohoto bloku vystoupil Mgr. Ing. Jaroslav Dolný z Právnické fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích se svým příspěvkem *Krátký pohled na test solventnosti*. Jak název napovídá, zabýval se ochranou věřitelů obchodní korporace, konkrétně testem úpadku coby zákonnou podmínkou a předpokladem k rozdělení zisku obchodní korporace mezi její členy. Test úpadku přednášející srovnal s ostatními instituty soukromého a veřejného práva určenými na ochranu věřitele obchodní korporace

(zejména s odporovatelností právních jednání v rámci insolvenčního řízení). Rovněž účastníkům představil navrhovanou slovenskou úpravu testu úpadku a srovnal ji s českou úpravou. V navazující rozpravě bylo diskutováno, zda lze rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku napadat odpůrcí žalobou (tj. zda takový postup není vyloučen s ohledem na znění § 45 odst. 3 ZOK) a zda lze takto napadat samotné vyplacení zisku (s ohledem na otázku, zda jde o faktický úkon či právní jednání – splnění dluhu).

Poslední příspěvek v tomto bloku, ale i v rámci celé konference, byl příspěvek JUDr. et Mgr. Barbory Vlachové z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, na téma *Exekuce postižením obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným ve světle rekodifikace*. Nejdříve přednášející seznámila účastníky s rozsáhlými změnami u tohoto způsobu provedení exekuce, které přinesly jednak novela civilního práva procesního, jednak rekodifikace soukromého práva hmotného. Z nich se blíže věnovala zejména novince v podobě dražby podílu. Následně přednášející poukázala na vybrané sporné otázky, především na zvláštnosti u postižení podílu v jednočlenné společnosti a na problematiku obnovení účasti společníka ve společnosti (zejména v případě vymožení pohledávky).

Po skončení živé diskuze k posledním příspěvkům moderátoři letošní ročník vědecké konference studentů doktorského studia ukončili. Konference přilákala hojný počet posluchačů z řad akademické obce i praxe, z nichž mnozí aktivně přispěli do diskuzí k jednotlivým blokům. Organizátoři tímto ještě jednou děkují všem přednášejícím, ale též dalším účastníkům za jejich participaci na této velmi úspěšné konferenci, která přinesla řadu inspirativních závěrů a cenných informací.

Vydání jednotlivých příspěvků z konference je zamýšleno na jaro/léto 2015. Konání čtvrtého ročníku doktorandské konference je plánováno na podzim 2015.

Mgr. Klára Hurychová  
Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

JUDr. Marie Koričanská  
Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

JUDr. Tomáš Dočkal  
Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze